

## Nr 8.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.; given Stockholms slott den 11 december 1953.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.

## GUSTAF ADOLF.

*Per Edvin Sköld.*

---

### Propositionens huvudsakliga innehåll.

I syfte att möjliggöra utjämning av överskott och underskott i den prisreglerande verksamhet, som under överinseende av statens jordbruksnämnd bedrivs av vissa s. k. prisregleringsföreningar på jordbrukets och fiskets områden, har nämnda föreningar enligt av Kungl. Maj:t godkända avtal inrättat särskilda stiftelser till vilka överskottsmedlen skall inbetalas. För att förhindra en icke avsedd beskattning av de medel, som överföres till stiftelserna, föreslås i propositionen att föreningarna skall få njuta avdrag vid inkomsttaxeringen för avsättningar till stiftelserna. Vidare föreslås att stiftelserna icke skall vara skattskyldiga för mottagna medel men att till föreningarna utbetalade stiftelsemedel skall upptagas som intäkt av rörelse hos föreningarna för det beskattningsår, då medlen kommit föreningen till godo.

## F ö r s l a g

till

### **förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.**

Härigenom förordnas som följer.

#### 1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt äger skattskyldig njuta avdrag för belopp, som enligt särskilda av Kungl. Maj:t den 11 december 1953 godkända avtal mellan statens jordbruksnämnd, å ena, samt Sveriges export- och importförening för ägg, förening u. p. a., Svensk kötthandel, förening u. p. a., Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a., Sveriges Oljeväxtodlars Centralförening u. p. a. och Sveriges Oljeväxtintressenter, förening u. p. a., Västkustfisk, förening u. p. a., samt Sydkustfisk, förening u. p. a., å andra sidan, tillförts någon av de enligt avtalen bildade stiftelserna (konjunkturutjämningsfonder).

Såsom förutsättning för att avdrag enligt första stycket må åtnjutas för visst beskattningsår skall gälla, att medlen inbetalts till stiftelsen senast den dag den skattskyldige jämlikt bestämmelserna i 36 § taxeringsförordningen har att avlämna självdeklaration för beskattningsåret.

#### 2 §.

Skyldighet att erlagga skatt för inkomst och förmögenhet föreligger icke för de i 1 § nämnda stiftelserna, såvitt angår i samma paragraf avsedda medel eller avkastning därav.

#### 3 §.

Medel, vilka utbetalas från någon av de i 1 § nämnda stiftelserna till skattskyldig, för vilken avdragsrätt föreligger enligt 1 §, skola hos mottagaren upptagas såsom intäkt av rörelse för det beskattningsår, för vilket medlen tillgodoförts honom.

Vad i första stycket sägs angående av stiftelse till den skattskyldige utbetalade medel skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådana stiftelsens medel, vilka eljest kommit den skattskyldige till godo.

#### 4 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

---

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall äga tillämpning jämväl med avseende å det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställes år 1954.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 december 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *den skatterättsliga behandlingen av vissa prisregleringsmedel på jordbrukets och fiskets områden* samt anför därvid följande.

I en den 9 januari 1953 dagtecknad skrivelse har statens jordbruksnämnd gjort framställning om att vissa prisregleringsföreningar på jordbrukets och fiskets områden skall komma i åtnjutande av skattefrihet för inkomster, som de uppbär i sin prisreglerande eller därmed jämförliga verksamhet.

Över nämnda skrivelse har, efter remiss, yttranden avgivits av kammarrätten, riksskattenämnden, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Gävle, Sveriges köpmannaförbund och Kooperativa förbundet), lantbruksstyrelsen, fiskeristyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Hallands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Blekinge län ävensom Sveriges lantbruksförbund och Sveriges Fiskares riksförbund.

I syfte att förbereda propositionsarbetet har taxeringsintendenten E. Johansson på mitt uppdrag verkställt vissa undersökningar rörande prisregleringsföreningarnas inkomst- och skatteförhållanden. I en i augusti 1953 avgiven promemoria har han redovisat resultatet av dessa undersökningar.

**Statens jordbruksnämnds framställning.**

Jordbruksnämnden framhåller att ett genomgående drag i de prisregleringar på jordbrukets och fiskets områden, som administreras av statens jordbruksnämnd, vore, att viktiga uppgifter i marknads- och prisutjämnan- de syfte enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen överlätits på ekonomiska föreningar, som under medverkan av jordbruksnämnden eller tidigare prisregleringsorgan tillskapats av intressenter i vederbörande näring och som i sin regleringsverksamhet stode under överinseende av nämnden. I fråga om importen och exporten av ägg respektive kött och fläsk hade så-

lunda på grundval av 1947 års allmänna regleringsdirektiv uppgifter i berörda syften, vilka tidigare fullgjorts i rent statlig regi, överlätits på föreningen Sveriges export- och importförening för ägg och föreningen Svensk Kötthandel. Även på potatisregleringens område fullgjorde en ekonomisk förening, Sveriges stärkelseproducenters förening, en viktig pris- och av-sättningsreglerande funktion. I fråga om oljeväxtregleringen hade sedan ett antal år en odlareorganisation, Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening, omhänderhaft organiserandet av odlingen samt omhändertagandet av fröskörden enligt avtal med jordbruksnämnden (livsmedelskommissionen). Från och med år 1951 hade ansvaret för omhändertagandet av skörden övertagits av den för ändamålet enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen bildade föreningen Sveriges Oljeväxtintressenter. Viktiga uppgifter på fiskregleringens område, vilka tidigare handhafs av statliga organ, utfördes nu av de s. k. överskottsföreningarna, föreningarna Västkustfisk och Sydkustfisk samt av föreningen Ostkustfisk, vilken även fullgjorde affärsverksamhet vid sidan av prisregleringen.

Jordbruksnämnden anför vidare.

En grundläggande tanke vid bildandet av dessa föreningar har varit, att de skola utjämna vinster och förluster, som i samband med prisregleringen uppkomma vid export eller import eller vid prisreglerande verksamhet inom landet. För att täcka förluster, som icke kunna utjämnas genom direkta vinster, uppbära föreningarna i viss utsträckning bidrag av medlemmar.

En nödvändig förutsättning för att prisregleringarna skola kunna handhas av ekonomiska föreningar är emellertid, att regleringsföreningarna i sin ifrågavarande verksamhet icke bli föremål för inkomst- eller förmögenhetsbeskattning. Under år, då föreningarna uppsamla prisregleringsmedel, vare sig detta sker genom att vinster uppkomma eller bidrag uppbäras, för att få möjlighet att under ett kommande år utjämnas väntade förluster, skulle föreningarna i händelse av skattskyldighet gå miste om närmare hälften av det uppsamlade nettot. Ett sådant förhållande skulle givetvis i högsta grad motverka syftet med föreningarnas verksamhet ej endast genom att föreningarnas faktiska utjämningsmöjligheter bleve beskurna utan även genom att deras intresse för en ekonomiskt riktig skötsel av verksamheten skulle avtrubbas. Sannolikt skulle därigenom framtvingas antingen ett nedläggande av verksamheten eller dess överförande (resp. återförande) till rent statlig regi.

Därefter redogör jordbruksnämnden närmare för de olika föreningarnas prisreglerande verksamhet. I samband därmed lämnas också vissa uppgifter rörande olika bidrag till föreningarna samt ungefärliga storleken av de medel, som borde fritagas från beskattning. Av skrivelsens innehåll i denna del må här återgivas följande.

*Sveriges export- och importförening för ägg, förening u. p. a.* I anslutning till 1947 års principbeslut om riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken och efter särskild framställning av statens livsmedelskommission hade Kungl. Maj:t den 10 november 1950 beslutat bemyndiga jordbruksnämnden att till Sveriges export- och importförening för ägg, förening u. p. a., överlåta ensamrätten till export och import av ägg och äggprodukter i den

omfattning och på de villkor, som angivits i framställningen. Dylik överlåtelse hade därefter ägt rum enligt nämndens beslut den 13 februari 1951. I anslutning härtill hade nämnden vid olika tillfällen utfärdat särskilda direktiv för föreningen, senast den 2 september 1952. Närmare bestämmelser om export och import av ägg och äggprodukter hade meddelats även i nämndens cirkulärserie genom cirkulär nr 14/1951. Att statens inflytande i föreningens verksamhet vore avsevärt framginge av de för föreningen gällande stadgarna. Av dessa kunde sålunda utläsas att jordbruksnämnden utser ordföranden, att nämnden äger övervaka föreningens verksamhet och deltaga vid styrelse- och föreningssammanträden samt i vissa fall avgöra tvister mellan föreningen och dess medlemmar. Ändring av stadgarna får ej ske utan tillstånd av nämnden. Ur stadgarna kunde vidare anföras, att det åligger medlem, som är eller representerar partihandlare, att efter beslut av styrelsen erlägga regleringsavgift med högst 1 öre per kilogram under ett kalenderår invägd kvantitet ägg. Denna avgift skulle användas för att täcka eventuella förluster, som kunde uppkomma vid export och import av ägg. Enligt föreskrift i stadgarna skall aktiv medlem efter enhälligt beslut av styrelsen även bli skyldig att bidra med lån till föreningen, svarande högst mot insatskapitalet.

Rörande äggföreningens ekonomiska förhållanden i övrigt meddelar jordbruksnämnden vidare.

Äggföreningen har, i samband med att den började sin verksamhet, från jordbruksnämnden fått övertaga ett belopp av 2 800 000 kronor, utgörande medel, som influtit genom upptagande av exportavgift enligt Kungl. Maj:ts brev den 28 juni 1935 till statskontoret. Dessa medel redovisas för närvarande i föreningens räkenskaper särskilt på statens jordbruksnämnds konto.

Under föreningens hittillsvarande verksamhet ha löpande exportavgifter enligt bemyndigande i direktiven från jordbruksnämnden upptagits direkt av föreningen. — Här kan nämnas, att ny grund för exportavgifterna lagts genom Kungl. förordningen den 6 juni 1952 (nr 365) angående regleringen av utförseln av levande djur och jordbruksprodukter m. m. I motiven till utkastet till denna förordning framhöll jordbruksnämnden, att nämnden borde kunna överlåta på centrala exportorgan sådana som äggföreningen och köttföreningen att enligt nämndens direktiv såväl fastställa avgifter som omhänderha redovisningen av dessa.

Äggföreningen kan i fortsättningen tänkas komma att erhålla inkomster även genom avgiftsbeläggning av äggimporten. Sådan avgiftsbeläggning är förutsatt enligt Kungl. förordningen den 8 juni 1951 (nr 379) angående regleringen av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter. Förordnande härom har emellertid ännu icke meddelats.

Genom beslut av 1951 års riksdag (prop. nr 207, riksdagens skrivelse nr 335) har vidare möjlighet öppnats att tillföra föreningen nettobehållningen i den år 1942 inrättade clearingkassan för ägg och äggprodukter, att av föreningen användas efter samma grunder som den förut omnämnda summan 2 800 000 kronor. Överförandet av dessa medel, omkring 150 000 kronor, har ännu icke verkställts.

1947 års riksdagsbeslut innebar, att statsmakterna skulle vid export av sådana animaliska produkter, som framställts medelst importerade fodermedel, kunna lämna restitution med belopp, motsvarande importavgifterna för de fodermedel, som kunna anses ha belöpt på de exporterade kvantite-

terna. Det torde få förutsättas, att äggföreningen skall kunna få tillgodonjuta jämväl dylika belopp, i den mån de komma att utgå vid export av ägg.

Slutligen kan föreningen i sin prisreglerande verksamhet även erhålla inkomst, i den mån föreningen i eget namn företager export eller import och sådan verksamhet ger överskott.

*Svensk kötthandel, förening u. p. a.* För omhänderthavande av export och import av kött och fläsk enligt 1947 års riksdagsdirektiv hade bildats en förening, Svensk kötthandel, förening u. p. a., vilken av nämnden erhållit ensamrätt till export och import av kött i enlighet med ett av Kungl. Maj:t den 6 april 1951 till nämnden givet bemyndigande. Föreningen vore konstruerad i huvudsak på samma sätt som äggföreningen. Jordbruksnämnden hade i cirkulär nr 114/1952 utfärdat bestämmelser om föreningens ensamrätt. Av stadgarna framginge, att ordföranden i föreningens styrelse utses av statens jordbruksnämnd, att jordbruksnämnden skall äga övervaka föreningens verksamhet samt att fråga rörande antagning eller uteslutning av medlem ävensom tvist mellan föreningen och någon av dess medlemmar må kunna underställas jordbruksnämndens och i sista hand Kungl. Maj:ts prövning. Stadgarna får ej heller ändras utan tillstånd av jordbruksnämnden. Direktiven innebure, att föreningen i sin verksamhet skall följa vissa av jordbruksnämnden meddelade bestämmelser samt lämna nämnden uppgifter angående import, export och lager.

Beträffande köttföreningens ekonomiska förhållanden anför jordbruksnämnden.

Enligt de båda i samband med äggföreningen nämnda export- resp. importförordningarna nr 365/1952 och nr 379/1951 kunna ut- resp. införselavgifter för bl. a. kött och fläsk uttagas. Införselavgift utgår nu enligt Kungl. kungörelsen nr 48/1951 för salt hästkött och enligt Kungl. kungörelsen nr 584/1952 för vissa ätbara djurdelar. Utförselavgifter äro däremot f. n. icke aktuella.

Härjämte torde få förutsättas, att köttföreningen — liksom nu äggföreningen — skall få disponera över belopp, som vid export av varor inom föreningens verksamhetsområde kunna komma att utgå såsom ersättning (resitution) för importavgifter på fodermedel.

Någon överföring av kapital till föreningen genom jordbruksnämndens försorg, liknande den som skett i fråga om äggföreningen har ännu icke ägt rum. Kungl. Maj:t har emellertid den 30 december 1952 på jordbruksnämndens förslag beslutat, att redan uppburna och i fortsättningen inkommande införselavgifter för ätbara djurdelar liksom i fortsättningen inkommande införselavgifter för salt hästkött skola överföras till den hos föreningen innestående kassan för regleringsändamål.

I föreningens direktiv angives vidare, att importförluster, vilka icke kunna ersättas av vinstmedel, skola kunna täckas från jordbruksnämndens clearingkassa för kolonialvaror. Till denna kassa ha, som av det ovanstående framgått, bl. a. förts de överskott, vilka uppstått i den statliga clearing av köttimporten, som tidigare ägt rum under medverkan av slaktvaruimportföreningen.

Föreningens löpande inkomster torde förutom förekommande avgifter i samband med import och export främst komma att bestå i inkomster på föreningens egen utrikeshandel. Några sådana regleringsavgifter, som äggföreningen enligt sina stadgar upplager, förekomma däremot icke för köttför-

eningens del. I direktiven har — i överensstämmelse med nyss angivet beslut angående prissättningen för regleringsåret 1952/53 — särskilt angivits, att de vinstmedel, som vid varje regleringsårs slut kvarstå hos föreningen efter verkställd stadgeenlig avsättning till reservfond, utgöra statsmedel och icke få användas utan särskilt tillstånd.

*Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a.* Enligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 454) om tillverkning av potatisstärkelse (potatismjöl) finge sådan tillverkning icke äga rum utan särskilt tillstånd (licens). De ursprungliga bestämmelserna i ämnet utfärdades genom förordningen den 26 juni 1933 (nr 389) och grundades på beslut vid 1933 års riksdag (prop. nr 263, riksdagens skrivelse nr 339). Tillståndsgivare hade till en början varit statens potatismjölsnämnd men vore numera statens jordbruksnämnd. Tillverkningsregleringen hade anordnats för att möjliggöra en reglering av priserna på såväl råvaran som färdigprodukten. Samtliga stärkelsefabriker vore sammanslutna i Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a., vilken, enligt vad som förutsattes vid nyssnämnda riksdagsbeslut, hade att svara för fullgörandet av vissa statliga prisgarantier på ifrågavarande område.

Stärkelseföreningen träffade årligen avtal med jordbruksnämnden om inköp och försäljning av potatisstärkelse. Avtalen, vilka underställdes Kungl. Maj:t för godkännande, innebure i huvudsak följande. Nämnden föreskrev i tillverkningslicenserna, att all potatisstärkelse som framställdes skulle levereras till föreningen, vilken å sin sida förbundit sig att inköpa stärkelsen till vissa angivna priser. Enligt avtalet utfäste jordbruksnämnden vidare viss garanti i fråga om försäljningspriset för potatisstärkelsen. Beträffande dispositionen av föreningens handelsmarginal stadgades i det nu gällande avtalet följande.

Det åligger föreningen att till en särskild fond, kallad rationaliseringsfonden, avsätta ett belopp, motsvarande en krona per deciton potatisstärkelse, som försäljes under tillverkningsåret. Medel ur denna fond, som skola användas till främjande av önskvärda rationaliseringsåtgärder inom potatisstärkelseindustrin, må icke disponeras utan medgivande av nämnden eller annan statlig myndighet.

Överskott, som efter ovan föreskriven avsättning till rationaliseringsfonden må uppkomma å föreningens verksamhet såsom inköps- och försäljningscentral för potatisstärkelse, skall — sedan i enlighet med föreningens stadgar två procent därav avsatts till upplysningsfonden samt ränta guldits å insatskapital och fonderade årsavgifter efter fem procent om året samt å egna fonder efter fyra procent om året — tillgodoföras den för reglering av potatismjölspriiset avsedda clearingkassan.

Det åligger föreningen att i sin verksamhet som inköps- och försäljningscentral för potatisstärkelse utan eftersättande av verksamhetens planmässiga och rationella bedrivande iakttaga all nödig sparsamhet i avseende å utgifter av skilda slag.

Beträffande den i förenämnda avtal omnämnda clearingkassan har jordbruksnämnden lämnat följande uppgifter.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1940 företogs en höjning av priset på potatismjöl under löpande tillverkningsår. Med stöd av en av

Kungl. Maj:t därvid meddelad föreskrift förordnade livsmedelskommissionen, att den mervinst, som härigenom tillfördes stärkelseföreningen, skulle avsättas till en clearingkassa. Dispositionsrätten till kassans medel skulle vara beroende av statens livsmedelskommissions medgivande. Sedermera intogs i avtal mellan livsmedelskommissionen och stärkelseföreningen en bestämmelse motsvarande den ovan citerade om att det överskott, som kunde uppkomma på föreningens verksamhet som inköps- och försäljningscentral för potatismjöl, skulle — sedan viss andel därav avsatts till förräntning av föreningens fonder — tillgodoföras ovannämnda clearingkassa. De medel, som under krigsåren uppsamlades i clearingkassan, togos sedermera i anspråk enligt Kungl. Maj:ts medgivande dels under ett verksamhetsår för att hålla priset nere på den inhemska marknaden och dels vid ett senare tillfälle för subventionering av en förlustbringande export av potatismjöl. Genom exporten avvecklades ett betungande överskott, som uppstått genom att överskottspotatis bearbetats till potatisstärkelse i syfte att trygga folkförsörjningen. Sedermera har, genom att viss del av årsvinsten i enlighet med avtalet avsatts till clearingkassan, medel tillförts densamma så att den för närvarande uppgår till cirka 180 000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 16 februari 1951 och den 8 augusti 1952 bemyndigades jordbruksnämnden att med stärkelseföreningen träffa avtal om höjning under löpande tillverkningsår av priset på potatismjöl med 5 öre respektive 10 öre per kilogram. I samband därmed föreskrev Kungl. Maj:t, att den merinkomst, som genom prishöjningarna tillfördes föreningen, skulle tillgodoföras föreningens clearingkassa, samt att ifrågavarande medel inom kassan skulle bokföras särskilt och disponeras efter bestämmande av jordbruksnämnden. Ifrågavarande, särskilt bokförda medel uppgå för närvarande till cirka 780 000 kronor.

*Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening u. p. a.* och *Sveriges Oljeväxtintressenter, förening u. p. a.* Odling av oljeväxter med statlig garanti kom till stånd under kriget som ett led i strävandena att skapa självförsörjning på livsmedelsområdet. Åren 1941—1943 hade Svenska spannmålsaktiebolaget i uppdrag att teckna odlingskontrakt och att svara för omhändertagandet av skörden. Sedan man kommit till insikt om att oljeväxtodlingen kunde ha en framtid i landet även under normala förhållanden, hade livsmedelskommissionen erhållit bemyndigande att träffa avtal med Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening u. p. a. (SOC) angående odling av oljeväxter och omhändertagande av skörden. I enlighet härmed hade från och med år 1944 avtal årligen slutits med denna förening. Jordbruksnämnden hade på Kungl. Maj:ts uppdrag under år 1950 upprättat ett förslag till ett friare system på området. Förslaget innebar bl. a., att det skulle bildas en ekonomisk förening i vilken såsom intressenter skulle ingå odlarna, representerade av oljeväxtodlarnas centralförening och Sveriges lantbruksförbund, samt industriföretagen och Svenska spannmålsaktiebolaget. Förslaget, som biträtts av Kungl. Maj:t, blev godkänt av riksdagen och vid konstituerande sammanträde den 15 juni 1951 bildades Sveriges Oljeväxtintressenter, förening u. p. a. (SOI).

Stadgarna för SOI föreskrev, att ordförande i föreningens styrelse utses av jordbruksnämnden, vars beslut i denna fråga dock skall underställas Kungl. Maj:t för godkännande, att jordbruksnämnden utser en revisor och



en revisorssuppleant, att vinst- och förlusträkning samt balansräkning före fastställandet skall underställas jordbruksnämnden för yttrande, att vissa tvister mellan föreningen och företagare må underställas jordbruksnämnden, vars beslut i sådan tvist skall vara bindande för föreningen, samt att ändring av stadgarna icke må ske utan jordbruksnämndens tillstånd. Enligt föreskrift i stadgarna skall av föreningens årsöverskott minst 5 procent avsättas till en reservfond, medan återstoden skall inlevereras till den av SOC förvaltade clearingfonden. Om förlust uppkom i föreningens rörelse, skall den täckas genom bidrag ur nyssnämnda clearingfond, i den mån medlen förslå därtill. Vid föreningens upplösning skall föreningens tillgångar i första hand användas till återbetalning av gjorda insatser. Vad därefter återstår skall inlevereras till jordbruksnämnden för att användas till oljeväxtodlingens främjande.

Beträffande behållningen i clearingfonden har jordbruksnämnden anfört.

Fondens tillgångar utgöra nu omkring 7 000 000 kronor. Därest någon betydande vinst skulle uppkomma för SOI på 1951 års fröskörd har jordbruksnämnden i skrivelse till SOC den 31 juli 1951 förutsatt att sådant överskott på begäran av nämnden skall inlevereras till clearingkassan för fetträvaror i stället för — så som angives i SOI:s stadgar — till den av SOC förvaltade clearingfonden. Det överskott, som sedermera uppstod i SOI:s verksamhet med avseende å 1951 års skörd (tiden 1 juni 1951—31 maj 1952 — SOI:s första verksamhetsår), sammanlagt omkring 1 400 000 kronor, har ännu icke slutligt disponerats.

Det må här slutligen anmärkas, att exportvinster på oljeväxter i stor utsträckning användas till täckande av förluster vid smörexport.

*Föreningarna Västkustfisk och Sydkustfisk.* Västkustfisk, förening u.p.a. och Sydkustfisk, förening u.p.a. bildades år 1946 i samband med en omläggning av regleringen av priserna på fisk. Omläggningen hade inneburit, bland annat, att den verksamhet, som statens livsmedelskommission tidigare bedrivit med avseende på inlösen och nyttiggörande av s. k. överskottsfisk (fisk, som ej uppnått minimipris) överflyttades på fiskarens egna organisationer. I enlighet härmed övertog nu föreningen Västkustfisk överskottsfisk, som ilandfördes vid västkusten norr om Skåne, medan föreningen Sydkustfisk hade motsvarande uppgift såvitt avsåg kusterna av Skåne och Blekinge. De allmänna grunderna för prisregleringen på fisk funnes angivna i prop. nr 232/1946 och hade sedermera — i huvudsak oförändrade — förnyats för ett år i sänder. Utförligare direktiv hade med utgångspunkt från förslag från 1945 års fiskeriutredning (SOU 1947:2) meddelats i propositionen nr 48/1948; senaste direktiv föreläge i proposition nr 96/1952. Allmänna bestämmelser om regleringen hade i jordbruksnämndens cirkulärserie meddelats senast genom cirkulär nr 57/1952.

Beträffande föreningarnas ekonomiska förhållanden har jordbruksnämnden upplyst.

För verksamheten erhålla föreningarna av jordbruksnämnden vissa statliga bidrag, s. k. pristillägg, vilka — bortsett från vissa inskränkningar be-

träffande exporten — utgå per kilogram bevisligen uppkommen överskottsfisk. Sammanlagt har sedan systemets införande t. o. m. år 1951 i pristillägg utbetalats till föreningen Västkustfisk omkring 10 700 000 kronor och till föreningen Sydkustfisk omkring 1 300 000 kronor. Kostnaderna för pristilläggen täckas i första hand av prisregleringsavgifter, vilka — för närvarande med stöd av Kungl. Maj:ts förordning den 30 maj 1952, nr 320, om viss reglering av handeln med fisk, m. m. — upptagas av förstahandsuppköpare av fisk m. fl. och för närvarande utgå med fem procent av inköpsvärdet för fisk av vissa slag, som säljes till minimipris och däröver.

Utöver pristillägg åtnjuta föreningarna statliga rörelsemedel, föreningen Västkustfisk ett lån på 2 500 000 kronor och en riksbankskredit intill ett belopp av 2 500 000 kronor samt föreningen Sydkustfisk ett lån på 500 000 kronor och en riksbankskredit intill ett belopp av 2 000 000 kronor. För lånen, som tidigare varit helt räntefria, åtnjuta föreningarna för närvarande räntefrihet till halva lånebeloppet.

Såsom huvuddelägare i föreningarna ingå, i föreningen Västkustfisk Svenska västkustfiskarnas centralförbund och i föreningen Sydkustfisk samtliga på sydkusten verksamma större fiskarorganisationer. Föreningen Västkustfisk har bildats med ett eget kapital av lägst 250 000 kronor och föreningen Sydkustfisk med ett eget kapital av lägst 25 000 kronor.

Som förutsättning för åtnjutande av de allmänna medlen gäller, att föreningarna icke bedriva verksamhet, som ej sammanhänger med prisregleringen. Föreningarna avge fortlöpande ekonomisk redovisning till jordbruksnämnden och stå under tillsyn av en av nämnden utsedd revisor.

Omsättningen hos föreningen Västkustfisk har under åren t. o. m. 1950 varierat mellan 5 och drygt 9 miljoner kronor. För verksamhetsåret 1951 uppgår föreningens omsättning till drygt 15 miljoner kronor. Vinst i rörelsen har redovisats med följande belopp: 1946 ca 100 000:—; 1948 ca 35 000:—; 1949 ca 205 000:—; 1951 ca 25 000:—. För år 1947 har föreningen redovisat en förlust av drygt 90 000:— kronor.

Föreningen Sydkustfisk har för de senaste tre verksamhetsåren ( $\frac{1}{7}$ — $\frac{30}{6}$ ) redovisat en omsättning av mellan drygt 2 och 3,5 miljoner kronor. Vinsten för verksamhetsåret 1946/47 har utgjort ca 47 000 kronor men har i övrigt hittills varit av relativt blygsam omfattning.

*Föreningen Ostkustfisk.* Den prisreglerande verksamhet, som bedreves av föreningen Ostkustfisk, innebure, att föreningen gentemot de på ostkusten auktoriserade fiskförsäljningsföreningarna förbundet sig att årligen utbetala vissa garantipriser för salt strömming ävensom för strömming, som exporterades i färskt tillstånd eller levererades till pälsdjursföda. För fullgörande av denna garanti erhöles föreningen av jordbruksnämnden vissa statliga bidrag, s. k. prisutjämningsmedel. Av föreningen Ostkustfisk utbetalades dessa medel, vilka till stor del bekostades av inom kuststräckan uppburna regleringsavgifter, i sin helhet till de auktoriserade fiskförsäljningsföreningarna. Av det sagda framginge, att föreningen Ostkustfisk — till skillnad mot regleringsföreningarna Västkustfisk och Sydkustfisk — endast bedreve förmedlande verksamhet såsom prisregleringsorgan på fiskets område och att, med nuvarande utformning av prisregleringssystemet, vinster icke uppkom i föreningens prisreglerande verksamhet. Skattefrågan ägde därför för närvarande icke aktualitet för föreningen Ostkustfisks vidkommande.

Jordbruksnämnden har framlagt två huvudalternativ till lagstiftning i syfte att uppnå skattefrihet eller skattelättnad för prisregleringsföreningarna. Nämnden tillstyrker i första hand, att det som huvudalternativ I betecknade förslaget lägges till grund för den ifrågasatta lagstiftningen.

Enligt *huvudalternativ I* skulle vinsten å prisregleringsförenings verksamhet generellt undantagas från inkomstskatt. Även ränteinkomster å fonderade medel borde undantagas från dylik skatt, varjämte fondmedlen icke skulle vara underkastade förmögenhetsskatt. Som förutsättning för skattefrihet skulle gälla, att medlen endast användes i enlighet med de föreskrifter jordbruksnämnden meddelade. Dessa föreskrifter skulle även i fortsättningen kunna avfattas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som redan gällde i fråga om i prisregleringen uppkommande vinster. Förutom till prisreglering borde medlen sålunda kunna disponeras för finansiering av försöksverksamhet och rationaliseringsåtgärder.

En annan framkomlig väg att uppnå önskad skattelättnad för ifrågavarande föreningar vore enligt jordbruksnämndens mening att genom lagstiftning bemyndiga riksskattenämnden att i förekommande fall meddela föreningarna dispens från skattskyldighet.

Enligt *huvudalternativ II* skulle prisregleringsföreningarna beredas möjlighet att överföra sina i regleringsverksamheten uppkommande vinster till särskilda branschstiftelser i likhet med vad som enligt speciell lagstiftning möjliggjorts beträffande vissa vinster inom skogsindustrien. För avsättningarna till stiftelserna skulle föreningarna erhålla rätt till avdrag vid taxeringen, varjämte stiftelserna borde erhålla befrielse från skyldighet att erlägga inkomst- och förmögenhetsskatt. Över de hos stiftelserna fonderade medlen och utbetalningarna från stiftelserna skulle regleringsföreningarna erhålla erforderligt inflytande genom lämplig representation i stiftelsernas styrelse, varjämte jordbruksnämnden borde vara representerad i styrelserna. Stadgar för stiftelserna syntes böra fastställas av Kungl. Maj:t. Förhållandet mellan jordbruksnämnden och stiftelserna samt mellan stiftelserna och de olika regleringsföreningarna vore avsett att regleras genom särskilda avtal. Möjligheter syntes böra öppnas för stiftelsernas styrelser, att som rörelsemedel ställa tillgångarna i fonderna till respektive förenings förfogande. Jordbruksnämnden hade under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall träffat överenskommelse med regleringsföreningarna angående inrättande av sådana skattefria stiftelser. I samband därmed hade jämväl preliminära stiftelseurkunder upprättats.

Genom beslut förut denna dag har Kungl. Maj:t godkänt *dels* särskilda avtal mellan statens jordbruksnämnd, å ena, samt Sveriges export- och importförening för ägg, förening u. p. a., Svensk kötthandel, förening u. p. a., Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a., Sveriges Oljeväxtodlars Centralförening u. p. a. och Sveriges Oljeväxtintressenter, förening u. p. a., Väst kustfisk, förening u. p. a. samt Syd kustfisk, förening u. p. a., å andra sidan, *dels ock* stadgar för de av föreningarna bildade stiftelserna.

Vid statsrådsprotokollet i detta ärende har fogats avskrift av det med äggföreningen träffade avtalet (*Bilaga 1*) ävensom avskrift av stadgarna för den av föreningen bildade stiftelsen (*Bilaga 2*). Övriga avtal och stiftelseurkunder är upprättade efter i huvudsak samma mall.

### Remissyttrandena.

Flertalet remissinstanser tillstyrker att en speciell lagstiftning genomföres i syfte att bereda prisregleringsföreningarna skattelättnader. I fråga om lagstiftningens utformning har yppats olika meningar.

Lantbruksstyrelsen, fiskeristyrelsen, Sveriges lantbruksförbund och Sveriges fiskares riksförbund förordar, att den ifrågasatta lagstiftningen utformas enligt det förslag som av jordbruksnämnden betecknats som huvudalternativ I.

Jordbruksnämndens förslag, att riksskattenämnden skulle bemyndigas lämna dispens från skattskyldighet, avstyrkes av samtliga remissinstanser utom Kooperativa förbundet, som uttalar sig för detta förslag såsom den lämpligaste utvägen för lösning av regleringsföreningarnas speciella skattefråga.

Kammarrätten, riksskattenämnden, länsstyrelserna i Blekinge, Hallands samt Göteborgs och Bohus län ävensom handelskammaren i Gävle har tillstyrkt att lagstiftningen utformas enligt det som huvudalternativ II betecknade förslaget. Överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Hallands län har även uttalat sig för detta alternativ för så vitt en lagstiftning över huvud kunde anses behöfelig.

Förslaget till lagstiftning på området avstyrkes helt av kommerskollegium, handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö samt Sveriges köpmannaförbund. Länsstyrelsen i Malmö har även uttalat starka betänkligheter mot att prisregleringsföreningarna bereddades skattelättnader.

Från remissyttrandena må här återgivas följande.

*Lantbruksstyrelsen* ansluter sig till det av jordbruksnämnden förordade huvudalternativ I, enär detta alternativ syntes avgjort enklare än det andra. Beträffande skattefrihetens omfattning anför styrelsen.

Vad angår skattefrihetens omfattning finner lantbruksstyrelsen det klart, att den i första hand bör gälla de medel, som användas för den egentliga prisregleringsverksamheten. En skattefrihet av denna omfattning innebär ju ej att några medel reellt undandragas från beskattning, eftersom medlen alltid i sista hand komma producenterna tillhanda och där bliva beskattade, utan kan i stället betecknas som ett sätt att undvika att åtgärder, som det allmänna vidtager av regleringstekniska skäl, skola leda till en sakligt helt omotiverad dubbelbeskattning av producenterna. Enligt jordbruksnämndens förslag skulle skattefriheten emellertid även gälla annan av föreningarna i samband med den prisreglerande verksamheten bedriven verksamhet av samhällsnyttig karaktär. Som exempel på verksamhet av sistnämnda slag har nämnts den försöksverksamhet på oljeväxtodlingens område, som bedrivs av föreningen Sveriges oljeväxtintressenter, ävensom den verksamhet för rationalisering av stärkelseindustrin, som utövas av Sveriges

stärkelseproducenters förening. Skälen för införande av skattefrihet beträffande verksamhet av sistnämnda slag äro väl ej av samma karaktär som de skäl, vilka tala för införande av skattefrihet beträffande medel, som disponeras för den egentliga prisregleringsverksamheten. Då det dock även här, såsom jordbruksnämnden framhållit, är fråga om verksamhet av klart samhällsnyttig karaktär och dessutom dispositionen av medlen skulle stå under kontroll av statlig myndighet, vill lantbruksstyrelsen tillstyrka förslaget jämväl i denna del.

*Fiskeristyrelsen*, som anser huvudalternativ II onödigt fördyrande och omständligt, framhåller, att en lagstiftning enligt alternativ I borde vara möjlig att genomföra, om garantier skapades för att de avsatta medlen icke skulle kunna användas för andra ändamål än dem, för vilka de vore avsedda.

*Lantbruksförbundet* uttalar som sin åsikt, att de föreslagna bestämmelserna angående disposition av de fonderade vinstmedlen enligt jordbruksnämndens bestämmande eliminerade riskerna för missbruk av en generell utformad lagstiftning avseende skattebefrielse för prisregleringsföreningarna. Skulle ändock huvudalternativ II anses vara bästa formen för vinnande av skattefrihet, har förbundet funnit även denna väg framkomlig.

*Kammarrätten* anför.

Ett huvudmotiv för att medgiva prisregleringsföreningarna skattefrihet för vinster i deras prisreglerande verksamhet skulle vara, att föreningarna övertagit vissa uppgifter, som eljest skulle handhas av jordbruksnämnden. Att föreningarna verka för ett allmänt intresse framgår även av att de erhålla statsbidrag. Med hänsyn till dessa omständigheter torde prisregleringsföreningarna, i den mån de fullgöra sin prisreglerande uppgift, icke vara att helt likställa med ekonomiska föreningar i allmänhet. Fråga uppkommer då, i vad mån prisregleringsföreningarna böra få en särställning i beskattningshänseende. Om en lagstiftning kommer till stånd, är det uppenbarligen av stor vikt att i denna noga angives, vad som faller under lagstiftningen. Då en lagstiftning i enlighet med förslaget enligt alternativ I torde få anses vara alltför vidsträckt, synes detta alternativ icke böra ifrågakomma. Jordbruksnämndens förslag enligt alternativ II är mera preciserat än dess förslag enligt alternativ I och alternativ II synes därför vara att föredraga.

I fortsättningen framhåller kammarrätten emellertid som sin mening, att ändamålet med stiftelserna borde begränsas att endast avse prisreglerande verksamhet. Huruvida avdrag kunde erhållas för försöksverksamhet o. d. borde avgöras i vanlig ordning vid de årliga taxeringarna. Av vikt vore även att det statliga inflytandet i stiftelsernas styrelser förstärktes.

*Riksskattenämnden* lämnar i sitt yttrande följande redogörelse för två utslag i regeringsrätten, som belyser det nuvarande rättsläget på förevarande område.

Det ena fallet (RÅ 1943 not. Fi 889) avser Svenska spannmålsaktiebolagets taxering år 1942. Detta bolag hade enligt avtal med staten att till vissa priser uppköpa spannmål för lagring och försäljning och hade förbundit sig att till statsverket inleverera influtna medel, i den mån dessa ej åtginge för återköp av spannmål eller för täckande av kostnaderna för bolagets verk-

samhet i övrigt eller för uppbringande av bolagets lager till av Kungl. Maj:t föreskriven omfattning. Regeringsrätten fann bolaget icke vara skattskyldigt för inkomsten av ifrågavarande rörelse, »enär bolagets verksamhet allena utgjort ett led i statens av de rådande förhållandena nödvändiggjorda spannmålsreglering samt med avseende härå ifrågakomna i bolagets rörelse redovisade nettobehållning, som i dess helhet inlevererats till statsverket, icke är att anse såsom för bolaget skattepliktig inkomst».

Det andra nu åsyftade fallet (RÅ 1952 not. Fi 734) gällde Västkustfisks, förening u. p. a., taxering år 1947. Huvuddelägare i denna förening är Svenska västkustfiskarnas centralförbund. Av föreningens stadgar — bilaga 9 till förevarande framställning — framgår att föreningens vinstmedel i viss utsträckning kunna användas för utdelning till delägarna samt att vid föreningens upplösning beslut skall fattas, »huruvida och till vilken inom föreningens verksamhetsområde befintlig, för fiskarebefolkningen gagnelig institution återstående tillgångar skola tillfalla». Regeringsrätten fann i detta fall föreningen vara skattskyldig för sådana belopp, som föreningen redovisat som behållning vid beskattningsårets utgång av de pristillägg å överskottsfisk, vilka statens livsmedelskommission under beskattningsåret utbetalat till föreningen.

Av dessa båda avgöranden torde få slutas följande. Om de medel, en organisation av förevarande slag uppstår i den prisreglerande verksamheten, ha karaktär av statsmedel och äro bundna för prisreglerande ändamål samt under statlig kontroll i händelse av organisationens upplösning, föreligger i allmänhet skattefrihet för uppkommen nettobehållning. Denna har då icke fonderats för organisationens egen räkning, utan organisationen har närmast till uppgift att förvalta medlen i statens intresse. Om däremot medlen mera fritt kunna användas inom organisationen och vid upplösning disponeras för dess ändamål, blir organisationen skattskyldig för medlen såsom för inkomst av rörelse.

Även om det skulle vara möjligt att på detta sätt uppdraga vissa gränser, inom vilka skattefrihet eller skattskyldighet föreligger, förefinnas dock inom prisregleringens område en hel del avgifter och anslag, beträffande vilka det icke med säkerhet kan avgöras till vilken kategori de skola hänföras. Det förekommer sålunda icke sällan mellanformer, vilka skulle kunna betecknas såsom organisationens medel under statens kontroll. Riksskatte-nämnden har i samband med lämnande av förhandsbesked i taxeringsfrågor haft anledning konstatera dessa förhållanden. På grund av svårigheterna att här finna några fasta riktlinjer för skattskyldigheten finner nämnden det önskvärt, att större klarhet åstadkommes beträffande den skatterättsliga behandlingen av ifrågavarande medel.

Riksskatte-nämnden framhåller vidare, att det icke syntes nödvändigt att i detta sammanhang taga upp till diskussion det mycket omfattande och hela näringslivet berörande spørsmålet om införande av en generell rätt till resultatutjämnning vid beskattningen genom kvittning mellan vinstår och förlustår. Frågan borde här kunna begränsas till jordbruket och fisket samt betraktas som en specialfråga, sammanhängande med jordbruksregleringen. Den situation, som här föreläge, vore en följd av statens egna dispositioner och dessa skattefrågors reglerande utgjorde närmast en konsekvens av den sedan flera år förda jordbrukspolitik. Det av jordbruksnämnden i första hand förordade alternativet kunde synas vara den enklaste vägen att lösa föreningarnas skattefrågor. Det torde emellertid kunna befaras, att man

med en sådan lösning alltjämt komme att ställas inför åtskilliga frågor angående karaktären av de medel, som tillfördes föreningarna, där olika mellanformer kunde ge anledning till tvister. Enligt huvudalternativ II skulle däremot den påtagliga fördelen vinnas, att någon tvekan icke kunde uppstå om medlens skatterättsliga karaktär. För att icke stiftelsernas medel skulle kunna överföras till föreningarnas fria disposition krävdes emellertid, att bestämmanderätten i stiftelserna förbehölls staten. Staten borde därför bestäta flertalet platser inom stiftelsernas styrelser.

*Länsstyrelsen i Blekinge län* påpekar, att det icke kunde ifrågakomma att helt fritaga samtliga prisregleringsföreningar från skattskyldighet bland annat med hänsyn till att föreningsstadgarna i vissa fall innehöller bestämmelser om utdelning till delägarna samt disposition av eventuellt överskjutande kapital vid föreningars upplösning. En partiell skattefrihet enligt det förslag jordbruksnämnden betecknat som huvudalternativ I förutsatte, att föreningarna ålades att hålla sina olika verksamhetsgrenar helt åtskilda i bokföringen och komme att medföra svårigheter att vid tillämpningen bedöma behörigheten av vidtagna dispositioner.

*Länsstyrelsen i Malmöhus län* framhåller, att de uppkomna skattesporsmålerna måste bedömas enligt företagsbeskattningens grundläggande principer. Vid en överblick i ett större sammanhang måste befaras, att starka invändningar komme att resas mot en specialskattelagstiftning till förmån för prisregleringsföreningar. Liknande krav torde kunna framställas av en rad statligt eller kommunalt understödda företag av allmännyttig karaktär t. ex. kommunala bostadsaktiebolag och elektriska distributionsföreningar. En sådan utveckling finge anses mindre önskvärd och framställningar av denna art borde icke prövas från fall till fall. Det syntes lämpligast att avvakta resultatet av den pågående översynen av företagsbeskattningen. Skulle föreningarnas verksamhet befinnas vara av den art, att omedelbara skattelättnader måste beredas dem, borde alternativ II kunna ifrågakomma. Ej heller alternativ II syntes vara så konstruerat, att det skattemässigt vore tilltalande. Den möjlighet som skulle tillkomma stiftelsernas styrelse att ställa stiftelsernas medel till resp. föreningars förfogande som rörelsemedel gjorde avsättningarna till stiftelserna helt illusoriska.

*Kommerskollegium* och flertalet av de hörda *handelskamrarna* anser, att en speciallagstiftning för prisregleringsföreningar icke borde ifrågakomma och att spörsmålet om föreningarnas beskattning borde upptagas till prövning i samband med den utredning angående företagsbeskattningen, som anförtratts åt en särskild kommitté.

#### Departementschefen.

I följd av den prisreglerande verksamhet, som i överensstämmelse med av statsmakterna uppdragna riktlinjer bedrives på jordbrukets och fiskets områden, har under senare år uppkommit vissa skattesporsmål, vilka ännu icke vunnit en definitiv reglering. Enligt nu tillämpad praxis torde de pris-

reglerande företagen i regel icke kunna påräkna skattefrihet för eventuella överskott å den prisreglerande verksamheten. Sålunda har föreningen Väst-kustfisk beskattats för ett belopp, som föreningen redovisat såsom behållning vid beskattningsårets utgång av de medel, vilka statens livsmedelskommis-sion utbetalat till föreningen i form av pristillägg å överskottsfisk (RÅ 1952 not 734). Endast om de insamlade medlens karaktär av statsmedel klart framgår av vidtagna dispositioner torde skattefrihet kunna ifrågakomma. I detta hänseende må erinras om att Svenska spannmålsaktiebolaget förkla-rats icke vara skattskyldigt för redovisad nettobehållning å bolagets verk-samhet, vilken nettobehållning inlevererats till statsverket (RÅ 1943 not 889).

Syftet med den föreliggande framställningen är att genom särskild lag-stiftning öppna möjlighet för prisregleringsföreningarna att skattefritt fon-dera sådana under året uppsamlade prisregleringsmedel, vilka kvarstår oan-vända vid beskattningsårets utgång. Jordbruksnämnden har understrukit, att en reducering av dessa medel genom beskattning i högsta grad skulle motverka syftet med föreningarnas verksamhet och sannolikt framtvinga antingen ett nedläggande av verksamheten eller dess överförande i rent stat-lig regi.

Vissa remissinstanser har ansett att frågan om prisregleringsmedlens skat-terättsliga behandling icke borde lösas nu utan i stället hänskjutas till över-vägande av den utredning, som för närvarande är sysselsatt med en över-syn av företagsbeskattningen. Man har motiverat detta ställningstagande med att här i själva verket vore fråga om vilken resultatutjämnning mellan olika år, som borde tillåtas i beskattningsavseende. Det synes dock knappast befogat att jämställa den prisreglerande verksamhet, som bedrivs av dessa föreningar, med vanlig förvärvsverksamhet. I den mån överskott uppstår å den prisreglerande verksamheten skall detta ju icke disponeras såsom vinst-medel utan skall kvarstå i föreningen och enligt statsmakternas direktiv an-vändas i den prisreglerande verksamheten ett följande år. Det är sålunda icke fråga om utjämnning av vinster och förluster i egentlig mening. Enligt min mening föreligger därför inget hinder för att upptaga de nu aktuella skatteproblemen till särskild behandling.

Jordbruksnämnden har i första hand förordat en lagstiftning med det in-nehållet, att överskottet å den prisreglerande verksamheten generellt undan-tages från beskattning. Kammarrätten, riksskattenämnden och flertalet av de hörda länsstyrelserna har förklarat sig icke kunna tillstyrka en dylik all-män skattefrihetsregel. Därvid har särskilt framhållits, att man med en så-dan lösning alltjämt komme att ställas inför åtskilliga frågor om den verk-liga karaktären av de medel, som tillfördes föreningarna, där olika mellan-former kunde ge anledning till tvister. Vidare funnes icke tillräckliga garan-tier för att medel avseende den prisreglerande verksamheten icke kunde komma delägarna till godo. För egen del har jag kommit till den uppfatt-ningen, att en lagstiftning enligt detta alternativ sannolikt skulle nödvändig-göra en statlig kontroll över föreningarna, som av andra skäl icke kan anses önskvärd. Jag kan sålunda icke förorda en lösning efter dessa linjer. Ej hel-



ler finner jag förslaget, att riksskattenämnden skulle tilläggas befogenhet att efter prövning från fall till fall medgiva dispens från skattskyldighet vara en lämplig anordning.

Enligt det av jordbruksnämnden såsom huvudalternativ II betecknade förslaget skulle överskott å den prisreglerande verksamheten tillföras särskilda, för ändamålet inom vederbörande branscher bildade stiftelser, varvid avsättningarna till dessa stiftelser liksom de hos stiftelserna uppsamlade medlen och avkastningen därå skulle vara undantagna från beskattning. Detta alternativ har ur taxeringssynpunkt den påtagliga fördelen, att avdragsrätten anknytes till det objektiva kriteriet, att beloppet överförts till en stiftelse av angivet slag och några svårigheter för gränsdragningen uppkommer icke. Genom att meddela föreskrifter om att förening skall vara skyldig att som intäkt av rörelse upptaga från stiftelse utbetalade medel, erhålles vidare garantier för att skattefrihet icke kan ifrågakomma i andra fall än då medlen använts för att täcka eljest uppkommande underskott. Jag vill därför förorda, att den åsyftade särskilda regleringen av prisregleringsföreningarnas skattskyldighet för prisregleringsmedel kommer till stånd genom en lagstiftning, som i princip utformats i enlighet med detta alternativ.

I den inledningsvis omnämnda, av taxeringsintendenten Johansson upprättade promemorian har föreslagits, att erforderliga författningsbestämmelser sammanföres i en särskild förordning och att sålunda nu icke göres någon ändring i kommunalskattelagen och statskatteförordningarna. I promemorian har hänvisats till att denna metod tidigare använts vid meddelandet av bestämmelser om särskilda skattefria avsättningar till vissa stiftelser inom skogsindustrien. Även om den nu tilltänkta lagstiftningen icke är avsedd att vara av samma tidsbegränsade natur som sistnämnda bestämmelser, finner jag dock det föreslagna arrangemanget lämpligt med hänsyn till att lagstiftningen är av speciell natur och endast berör ett fåtal skattskyldiga. En blivande författning i ämnet bör direkt anknyta till de av Kungl. Maj:t nu godkända avtalen. Skulle framdeles nya prisregleringsföreningar bildas, får frågan om en komplettering av lagstiftningen då upptagas till prövning.

Skattebestämmelserna bör i sak ha den innebörd, som förutsatts i de av Kungl. Maj:t godkända överenskommelserna. Sålunda bör vederbörande förening vid beräkning av nettointäkt av rörelse få åtnjuta avdrag med belopp motsvarande de medel som tillförts stiftelsen. Något krav på att inbetalningen till stiftelsen skall ha verkställts redan under beskattningsåret torde icke böra uppställas. Då inbetalningen skall avse det överskott, som kan ha uppkommit i den prisreglerande verksamheten, måste uppenbarligen föreningens bokslut föreligga, innan eventuell inbetalning kan till beloppet angivas. Ur taxeringssynpunkt torde det vara tillfyllest om inbetalningen är verkställd senast den dag föreningen har att avgiva allmän självdeklaration. Stiftelserna bör icke vara skattskyldiga till inkomst- eller förmögenhetsskatt för de medel, som enligt avtalen inbetalas till stiftelserna, eller för därav härflytande avkastning. Å andra sidan bör till vederbörande förening utbetalade medel upptagas hos föreningen som intäkt av rörelse för det be-

skattningsår, då medlen kommit föreningen till godo. De föreslagna bestämmelserna bör första gången tillämpas vid 1954 års taxering.

Att gåvoskatt icke ifrågakommer för de enligt avtalen överförda medlen torde ligga i sakens natur.

Till sist torde jag få beröra vissa speciella frågor, som reglerats i de mellan statens jordbruksnämnd och vederbörande föreningar träffade avtalen. Endast överskott å den prisreglerande verksamheten i egentlig mening är av sådan säregen natur, att en specialregel rörande beskattningen kan anses motiverad. Avtalen innehåller också direkt föreskrift om att de till stiftelse överförda medlen skall användas — förutom till att täcka de med stiftelsens förvaltning förenade kostnaderna — till att utjämna underskott i den av föreningen bedrivna prisreglerande verksamheten. Till stiftelse får sålunda icke överföras t. ex. de medel, som stärkelseföreningen avser att använda till rationaliseringsverksamhet inom föreningens arbetsområde, eller de medel, som oljeväxtföreningarna avsätter till viss försöks- och forskningsverksamhet på oljeväxtodlingens område. Huruvida avdrag vid taxeringen kan erhållas för dylika medel, blir alltså att bedöma enligt vanliga regler. Ehuru föreskrift härom icke intagits i alla avtalen torde det ligga i sakens natur att vid bestämmande av överskottet å den prisreglerande verksamheten jämväl får inräknas eventuella ränteinkomster å uppsamlade prisregleringsmedel.

Avtalen innehåller särskilda bestämmelser om hur stiftelses tillgångar skall disponeras för den händelse stiftelsen upplöses. Upphör avtalet efter uppsägning skall stiftelsens tillgångar överföras till föreningen. I detta fall kommer sålunda medlen att vid detta tillfälle upptagas till beskattning hos föreningen. Inträder den situationen, att föreningens uppgift som statligt dirigerat prisregleringsorgan skulle upphöra, skall enligt föreskrift i avtalen de medel, som då inestår hos stiftelsen, användas på sätt Kungl. Maj:t bestämmer. I detta fall kan sålunda stiftelsens medel komma att utbetalas till annan än de ifrågavarande föreningarna. Frågan om skattskyldighet för sådana medel regleras icke av den nu förordade lagstiftningen utan denna fråga blir att bedöma enligt eljest gällande regler.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.*

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga nyssnämnda författningsförslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:  
*Birgit Warholm.*

### Avtal.

Mellan statens jordbruksnämnd för Kungl. Maj:t och Kronan under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande och Sveriges export- och importför-  
ening för ägg, förening u. p. a., har följande avtal träffats.

#### 1 §.

Föreningen, vilken i prisreglerande syfte tillerkänts ensamrätt till export och import av ägg och äggprodukter på villkor bland annat att föreningen iakttagit de föreskrifter jordbruksnämnden meddelat för sådan export och import, grundar härmed en stiftelse, benämnd »Ägghandelns Konjunkturutmjänningsfond», med ändamål att mellan olika år utjämna vinster och förluster i föreningens prisreglerande verksamhet.

#### 2 §.

För stiftelsen skola gälla de stadgar, som framgå av bilaga härtill.

#### 3 §.

I samband med stiftelsens grundande tillföres stiftelsen såsom grundkapital

a) det belopp av 2 800 000 kronor, som influtit i form av exportavgifter enligt Kungl. Maj:ts brev den 28 juni 1935 och som jordbruksnämnden den 27 februari 1951 överfört till föreningen,

b) vid utgången av senaste räkenskapsår den 30 juni 1953 balanserade medel å exportavgifters konto, 65 114 kronor 78 öre, samt å räntors konto, 210 113 kronor 51 öre, eller tillhoppa 275 228 kronor 29 öre.

#### 4 §.

För varje följande räkenskapsår tillföres stiftelsen det överskott, som kan ha uppstått i den av föreningen enligt direktiv från jordbruksnämnden bedrivna prisreglerande verksamheten, även till den del överskottet härrör från de regleringsavgifter, som föreningens medlemmar inbetalat till föreningen enligt § 8 i föreningens stadgar eller från importavgifter, som enligt jordbruksnämndens bestämmande under räkenskapsåret kunna ha erlagts till föreningen från importör, vilken icke är medlem av föreningen.

Inbetalningar enligt denna paragraf skola för varje år ske senast tre månader efter räkenskapsårets slut.

#### 5 §.

De medel, som enligt §§ 3 och 4 tillförts stiftelsen, och de inkomster stiftelsen i övrigt kan erhålla, skola användas — förutom till täckande av de med stiftelsens förvaltning förenade kostnaderna — till att utjämna underskott, som för visst räkenskapsår må uppkomma i samband med verksamhet, som i 4 § sägs.

Som villkor för att föreningen i fortsättningen skall åtnjuta särskilda rättigheter som prisregleringsorgan gäller — förutom att föreningen iakttar de för föreningens verksamhet av nämnden meddelade direktiven — att stiftelsens styrelse icke handlar i strid mot bestämmelse i detta avtal eller i de för stiftelsen gällande stadgarna.

Därest föreningens uppgift som statligt dirigerat prisregleringsorgan för äggmarknaden skulle upphöra, skall detta avtal omedelbart upphöra att gälla och skola de medel, som då innestå hos stiftelsen, användas på sätt Kungl. Maj:t bestämmer.

## 6 §.

Detta avtal skall återgå därest icke Kungl. Maj:t och riksdagen före den 1 juli 1954 besluta, att föreningens inbetalningar till stiftelsen få avdragas vid beräkning av nettointäkt av föreningens rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt, att de till stiftelsen influtna medlen jämte ränta därå icke beskattas hos stiftelsen samt att medel, vilka utbetalas till föreningen från stiftelsen, skola upptagas såsom intäkt av föreningens rörelse först under det beskattningsår, för vilket medlen utbetalats.

Därest avtalet skulle återgå, skall stiftelsen upplösas och dess tillgångar överföras till föreningen.

## 7 §.

För detta avtal gäller en ömsesidig uppsägningstid av tolv månader.

Om avtalet upphör att gälla på grund av uppsägning skall stiftelsen upplösas och dess tillgångar överföras till föreningen för att av denna användas för ändamål, som jordbruksnämnden bestämmer.

## 8 §.

Tvist på grund av detta avtal skall avgöras av skiljemän enligt lag.

Stockholm den 27 november 1953.

Statens jordbruksnämnd

Sveriges export- och importförening för ägg u. p. a.

*O.-W. Olsson*

*Robert Magnusson*

*N. Tolstøy*

## Stiftelseurkund och stadgar för stiftelsen Ägghandelns konjunkturjämningsfond.

Undertecknad, Sveriges export- och importförening för ägg, förening u. p. a., grundar härmed nedan angivna stiftelse och antager för denna följande stadgar.

### § 1.

Stiftelsen, vars namn är Ägghandelns konjunkturjämningsfond, har till ändamål att fondera och förvalta de medel, som på grund av avtal mellan statens jordbruksnämnd och föreningen tillföras stiftelsen, ävensom därå upplupna räntor, samt att utbetala sålunda influtna belopp efter grunder, som bestämmas i sådant avtal.

### § 2.

Stiftelsens grundkapital som är 3 075 228 kronor 29 öre, bildas på sätt angivits i 3 § av ett denna dag mellan jordbruksnämnden och föreningen träffat avtal. Kapitalet kan efter hand ökas med medel som ytterligare inflyta enligt 4 § av förenämnda avtal.

### § 3.

Stiftelsens angelägenheter handhas av en styrelse, som har sitt säte i Stockholm och som består av ledamöterna av arbetsutskottet inom föreningens styrelse samt av representant för jordbruksnämnden.

Ersättare för jordbruksnämndens representant i stiftelsens styrelse utses av jordbruksnämnden. Suppleanter för övriga ledamöter i stiftelsens styrelse utses av föreningens styrelse efter samma grunder som gälla då föreningens styrelse utser arbetsutskott.

Jordbruksnämndens representant skall vara styrelsens ordförande.

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller om någon av styrelsens ledamöter så påfordrar.

För att styrelsen skall vara beslutför fordras att minst tre ledamöter äro tillstädes, däribland ordföranden. Beslut fattas med enkel majoritet och utslagsröst för ordföranden, dock att, i fall som avses i § 7 nedan, för besluts giltighet fordras att det biträdes av ordföranden.

### § 4.

Stiftelsens firma tecknas av den eller dem bland styrelsens ledamöter, som stiftelsen därtill utser.

### § 5.

För granskning av styrelsens förvaltning och stiftelsens räkenskaper utses årligen två revisorer och två suppleanter för dem. Av vardera av revisorerna och suppleanterna utses en av jordbruksnämnden och en av föreningen.

### § 6.

Stiftelsens medel kunna utlånas till föreningen såsom rörelsemedel men skola i övrigt, i den mån de icke erfordras för täckande av de med förvaltningen förenade kostnaderna, vara placerade hos bankinrättning. Sådan

placering skall, såvitt avser valet av bankinrättning, godkännas av jordbruksnämnden.

§ 7.

För beslut om utbetalning av stiftelsens medel till annat ändamål än utjämning av underskott i föreningens prisreglerande verksamhet, fordras att beslutet biträdes av ordföranden. Skulle ordföranden motsätta sig beslutet, må det dock gälla om jordbruksnämnden därtill lämnar sitt godkännande.

Lika med jordbruksnämndens medgivande skall gälla godkännande, som lämnas av Kungl. Maj:t efter besvär av föreningen eller stiftelsen.

§ 8.

Stiftelsen skall vara undantagen från tillsyn enligt lagen den 24 maj 1929 om tillsyn över stiftelser.

§ 9.

Dessa stadgar skola godkännas av Kungl. Maj:t och få icke ändras utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat sitt medgivande.

Stockholm den 27 november 1953.

Sveriges export- och importförening för ägg förening u. p. a.

*Robert Magnusson.*